

Sebők Zsigmond:
MACKÓ ÚR UTAZÁSA

Mackó tekintetes úr egy reggel kezébe vette a sétabotot és elment megnézni terjedelmes úri birtokát.

Először fölkereste a méheket, akik nagyon szorgalmasan döngicséltek a köpüben.

Egy méhecske mindjárt előállt, levette fejeről a sipkát és így köszöntötte az érkezőt:

– Hozta Isten, tekintetes uram!

– Magam is igyekszem, kedves szolgám! – felelt Mackó úr. – Hát hogy folyik a munka?

– Köszönjük, gazd'uram, szíves kérdését. Dolgozgatunk, énekelünk.

– Milyen lesz a termés?

– Ha Isten segít, szállítunk az urasági udvarba három hordó lépes mézet. Az éjjel is nagyon jó harmathullás volt.

Mackó úr szíves elismerést dörmögött a foga közt és tovább baktatott a darazsakhoz az erdőbe.

Egy nagy potrohos darázs ott pipázott egy erdei liliomon és óvatosan figyelt a többi darazsakra. Ez volt Mackó úr öreg bérese a darázs-népség közt. Néha nagyot zümmögve kiabált rá egy-egy lusta szárnyas munkásra, máskor meg, amint észrevette, hogy valamelyik pákosztos az édes mézben nyalakodik, hozzá repült s jól a nyaka közé sózott a pipaszárral. Nagyon hűséges szolga volt a nagy potrohos darázs.

Amint észrevette méltóságos léptekkel közeledő urát, elébe röppent örvendetes zúgással:

– Jó reggelt kívánok, tekintetes uram! Ejnye, de korán tetszett fölkelni. Hogy, mint szolgált az éjszakai nyugalom?

– Köszönöm, jó szolgám, köszönöm. Elég jól aludtam, csak egy kicsit nyilallt valami a derekamban.

– Ejnye, ejnye – sajnálkozott a potrohos. – Talán jó lenne egy kis cibereleves?

– Megpróbáljuk fiam, megpróbáljuk. Hát a legények hogy viselik magukat?

– Dolgoznak, nagy jó uram, dolgoznak. Mindig a hátuk mögött kell ugyan lennem, de azért nem panaszkodom. Csak Zum-zum, a kis béres ellen van kifogásom.

Mackó úr megharagudott.

– Ejnye, irtum-burgum! Le kell a mihaszna béréből vonni egy garast.

Azután nyájasan kérdé:

– Hát a termés milyen?

Az öreg béres, mint jó gazdához illik, szerénykedett. Megvakarta a fejét.

– Kétszer se mondom, hogy jobb nem lehetne. De ha nem csurran, csöppen. Azért nem fognak az idén sem koplalni az urasági udvarban.

Majd szívesen mosolyogva mondá:

– Ha nem vetné meg a tekintetes úr, szívesen szolgálunk a reggeli apetitushoz, ami szegénységünkéből telik.

Mackó úr helybenhagyólag intett a fejével (bizony jó lesz a séta után!), a potrohos pedig odakiáltott az odvas fák körül sürgő népségnek:

– Hé, legények! Asztalt terítetek a tekintetes úrnak. Egy, kettő!

Négy fürge kis darázs hamarosan asztalt terített egy fatörzsön. Mackó úr leült melléje és nyakába akasztotta a fehér szalvétát, amit a fürge darázsok liliomból tűztek össze. Nemsokára előtte illatozott a pompás darázs-lép, mit maga a hű öreg béres szolgált föl. Ezalatt pedig tizenkét szúnyog és három rigó pompás népdalokat muzsikált és füttyörészett Mackó úr fülébe. Sohasem esett még ilyen jól neki a früstök.

A darázsfészekből a gyümölcsfák felé vette útját a nagy birtok ura. Jó kedve volt már eddig is, de még jobban fölvidult, mikor elébe mosolyogtak messziről a halványzöld lombok közül a pirossárga szerecsika almák, a harmatos sötétkék szilvák meg a finom császárkörték. Egy aranyos ruhájú lepke libegett kedvesen a fényes levegőben, azt megkérdezte:

– Kis cselédem, szép pillangóm, ugye jó gyümölcsszüret lesz az idén?

– Juj, juj, juj, nagyon jó uram! – ujjongott a tarka ruhás –, menjen csak közelebb, letörök az ág a tehertől. De vigyázzon, mert az orrára koppan egy-két alma!

Mackó úr vígan cammogott a fák alá és elégedetten dörmögte:

– Hat szekérral lesz alma, hárommal szilva, a körtének se szeri, se száma. Hé, ilyen, olyan csúf seregélyei! – mordult föl egyszerre – takarodtok mindjárt!

Egész raj seregély röppent föl a fákról és erős rebbenéssel szárnyalt tova. Mackó úr mérgesen fenyegette őket a botjával:

– Csak még egyszer rajta csípjelek, nyalakodók, lesz nemulass!

Nagyon meglepődve tért haza úri házába a szemléről Mackó úr. A posta már megérkezett, elhozta a rendes hírlapot, továbbá egy levelet a Retyezátról, Mackó úr nagybátyjától. Mackóúr levetette a poros kabátot, nehéz csizmát, virágos hálókabátba bújt, a lábára puha bársony papucsot húzott s kényelmesen végigdőlt a ringó hintaszéken és olvasáshoz fogott.

Először a levelet nézte át. Roppant szeretett ugyan újságot olvasni, de rokoni szeretetből mégis a nagybácsi levelének adta az elsőséget. A levél így hangzott:

Szeretett, kedves tányértalpú öcsém! Egy kéréssel fordulok hozzád, és ismervé a te gyöngéd medveszívedet, remélem, nem fogod ezt megtagadni. A múlt hóban engem, a te szegény nagybátyádat nagyon megkergetett egy vadász. Hál' Istennek, szerencsésen elmenekültem előle, de a nagy szaladástól akkora tyúkszem támadt a talpamon, hogy most is alig tudok cammogni tőle. Kérlek tehát, írd Budapestre a Török patikának, hogy küldjenek számomra egy adag tyúkszemirtó balzsamot. Magam is írnék, de nem tudom az utca nevet meg a házszámot. Te pedig bizonyosan tudod. Feleségem, a te kedves nénikéd, csókoltat. Küldene egy kis lépes mézet, de attól fél, hogy ebben a melegben megromlik az úton. A gyerekek, hál' Istennek, egészségesek. Az öregebbik már úgy táncol, mint egy fővárosi kisasszony, a kisebbik pedig oly szépen éneklé a medve-indulót, hogy gyönyörűség hallgatni. Remélem, te is egészséges vagy és bőrdre hiába isznak az emberek. Kívánok lépes mézzel, piros almával és acélos búzával teljes esztendőt s ezzel maradok orrodal ezerszer csókolva, óhajtoa, hogy áldott talpaidból minél később készítsenek medvekocsonyát, szerető nagybátyád

Id. Mackó Muki,
a retyezáti öreg tányértalpú

Mackó úr elérzékenyedett a rettyezáti rokon balesetén és elővette az újságot, hogy kikeresse a Török-patika címét. Amint olvasgatott, lapozgatott, egyszerre egy újdonság ötlött a szemébe, mely nagyon fölkelte érdeklődését.

Az volt az újdonságban, hogy behozták a zónát. Ez pedig azt teszi, hogy most már egy pár forintért vasúton akármilyen messziről a fővárosba lehet utazni.

Mackó úr szeme fölillant.

– Hm, hm – dörmögé –, most itt a jó alkalom megnézni Budapestet. Úgyis elég szegényen, hogy még nem láttam hazánk gyönyörű fővárosát, ahol, azt mondják, olvasztott méz folyik a vízvezetékben és csupa almás rétes fityeg a háztetőkről.

– Hát a költség? – szólalt meg benne a takarékos gazda.

– Eh, mit! – felelt vissza magának – hiszen csak egy pár rongyos bankó az egész. Az esztendő is jól beütött, vagy mi. A magtár tele van gabonával, a méhek, darazsak szorgalmasan dolgoznak, a gyümölcs letöri az ágat... Aztán, nini, a szegény Muki bácsinak is személyesen rendelhetném meg a tyúkszem-tapaszt! Utazunk, amint vége a nagy munkának.

Mikor a méz a kamrában illatozott s a gyümölcs-szüret véget ért, Mackó úr kiadta a rendeletet a kocsinak:

– János, fogj be, megyünk Budapestre!

János befogott. Mackó úr pedig leöletett egy borjút és a saroglyába akasztotta. (Jó lesz a vasútig útravaló elemózsiának.) Azután magára öltötte a legszebb ruháját, fejébe nyomta szép kürtő-kalapját (hadd lássák a budapestiek, hogy úrral van dolguk!), rágyújtott makrapipájára s felugrott a kocsira.

Ezalatt a cselédség összegyülekezett az udvaron, hogy búcsút mondjon a nagy útra induló urának. A méhek zümmögtek, a darazsak döngtek, a lepkék a gazda feje körül cikáztak, a tücsök, az uradalom húséges csőze, megindulva ciripelt fel a porból, az öreg béres, a potrohos darázs pedig úgy el volt szontyolodva, hogy háromszor is belekezdett a búcsúbeszédbe, de mindig elakadt. Nagy könnyek potyogtak a szeméből és folytak végig morcos, szőrös ábrázatán. Csak annyit tudott nagy nehezen dadogni:

– Kísérje az Isten a tekintetes urat... a kocsi föl ne dőljön... a vonat föl ne forduljon... a budapesti házak rá ne szakadjanak... hozza Isten vissza minél előbb hozzánk friss mézre, kalácsra...

Mackó úr nagyon elérzékenyedett az öreg béres szavain. Kezet is szorított volna vele, ha attól nem tart, hogy mancsa összemorzsolja a húséges kis cselédet. Végre odakiáltott a kocsinak:

– Hajts, János, a vasúthoz!

János a lovak közé vágott. Nagy éljenzés közt gördült ki a kocsi az urasági udvarból és nemsokára eltűnt a porban. Mackó úr a forró nap ellen felhúzta a napernyőt s ennek árnyékában, pipaszó mellett, hébekorba nagyot harapva a borjúból, megérkeztek a vasútállomásra.

János itt elbúcsúzott gazdájától és vígan hajtatott haza. Volt is oka vígságra, mert egy fényes ezüst húszast kapott borralalóba. Mackó úr pedig bement a pályaházba, hogy a pénztárnál jegyet váltson.

– Szerencsés jó napot kívánok – szólt az üveglablakhoz lépve –, kérek egy jegyet Budapestre.

A pénztáros az első percben ki akart ugrani ijedtében a hátsó ablakon, amin Mackó úr nagyon csodálkozott. Csak nagy nehezen tudta visszacsalogatni.

– Talán énekesnek tetszik menni Budapestre? – kérde fogvacogva a pénztáros, átadva a jegyet.

– Nem én. Miért?

– Mert olyan jó erős vastag hangja van.

Ezalatt megérkezett a vonat. Zúgva, susterogva robogott be az ércló, messzire fújva az ezüstfehér gőzt. A levegő egyszerre megtelt füsttel, párával, a málhahordók szaladoztak, az utasok kitódultak a várótermekből, a vonat ajtai dörögve csapódtak föl és öreg urak, asszonyságok, karcsú kisasszonyok, cifra nyakkendőes úrfiak, nagy kosarakat cipelő falusi asszonyok ugráltak vagy ereszkedtek le nehézkesen a kocsikból. Mackó úrnak tetszett ez a zaj és úgy elbámult rajta, hogy alig hallotta a kalauz szavát:

– Beszállni, beszállni tessék!

Csaknem lekésett a vonatról, mert mikor az utolsó percben föl akart szállni a kocsiba, ijedten tapasztalta, hogy a lépcső nagyon magas, az ajtó pedig nagyon szűk az ő nehéz testének. Szerencsére, ott termett a barátságos kalauz és egy kis munkával betuszkolta a kocsiba.

– Köszönöm, földi – mormogá Mackó úr és megkínálta a kalauzt egy szivarral.

Az ajtó becsapódott. Odakinn pedig felhangzott a barátságos kalauz ajkán harsányan:

– Mehet!

A vonat megindult. Mackó úr pedig kényelmesen végigheverészett a bőrrel bevont, duzzadó ülésen.

A kocsi rekeszben kívülről még egy nő és egy kisfiú volt. Az útitársak egy kicsit meg voltak lepve, mikor a furcsa vendég belépett.

– Jaj, mama, nézze, milyen fekete képe van ennek az úrnak – susogta a fiúcska az anyja fülébe félénken.

A nő kezébe vette a fekete szárú szemüvegét s azon át megnézte a jövevényt.

– Ne félj, fiacskám – szólt a gyermekhez –, csak azért olyan fekete a képe, mert nem szokott mosdani. A te arcod is ilyen lesz, ha nem mosdol meg jól minden reggel.

(Mi azonban, ugyebár, kis olvasóim, már tudjuk miért volt olyan fekete Mackó úr arca? De a nő még nem tudhatta, mikor olyan fényes magas kalap volt a fején.)

Mackó úr ezalatt nagyon nehéznek találta a csizmáját. Kapta magát, levetette. A kisfiú megint odasúgott a mamájának:

– Nézze, mamácskám, milyen nagy körme van ennek az úrnak.

– Ne félj, fiacskám – szólt a mama békítően –, azért olyan nagy a körme, mert engedetlen, rossz gyerek volt kis korában s hozzá szokott a hanyagsághoz.

(Mi azonban tudjuk, ugyebár, kis olvasóim, miért volt olyan nagy körme Mackó úrnak? De azt az asszonyság nem tudhatta, mikor olyan fényes angol lakkcsizmája volt neki.)

De azért az úrnő mégsem volt egészen bizonyos abban, mi fajta ez a különös úti-társ. Megszólította tehát:

– Nem szerecsen uraságod?

– Köszönöm szíves kérdését – felelt Mackó úr –, bizony nem. Én itt születtem szép Magyarországon.

– Csakugyan? Nem látszik meg rajta.

– Pedig nagyon régi családból származom. Őseim már Árpád vezérrel is jó ismeretségben voltak.

– Ne mondja.

– Igenis, kérem. Egyik dicső ősöm Árpád vezérnek a saját medvebőrét ajándékozta kacagánynak.

– És miféle család az, ha szabad kérdenem?

– A tekintetes, nemes, nemzeti, vitézlő és táncoló Mackó-család.

– Hát iskolába járt-e uraságod?

– Hogyne. Még pedig tánciskolába.

– És kik voltak a tanítói?

– Szüleim oláh tanítókat tartottak. Kitűnően értenek a tanításhoz.

– De, úgy látszik, illemtanra mégse tanították.

– Engedelmet kérek, az illemtan volt a főtantárgy. Én mindig kitűnőt kaptam belőle.

– Márpedig, ha csak egy kicsit is ismerné az illemtant, tudná, hogy nők jelenlétében nem szabad levenni a csizmát.

Mackó úr csodálkozott.

– Azt nem tudtam – felelt. – A mi tanítóink a táncóra alatt mindig levetették velünk a csizmát.

Mackó úr, mint gavallér, nem habozott tovább, hanem engedelmet kért a neveletlenségért és felhúzta a csizmákat. Sőt, hogy a haragos asszonyt még jobban kibékítse, kinyitotta a táskáját, kivette belőle a pompás mézet, amit a méhecskék pakoltak be gazdájuknak útravalóra és nyájasan dirmegve megkínálta vele a fiúcskát.

Nagyon ízlett a gyermeknek. Nem is félt többet Mackó bácsitól.

Ezalatt bejött a kalauz, hogy a jegyeket átlyukassza. Mackó úr is átadta a maga jegyét, de közben jól megnézte a kalauzt.

– Olyan ismerősnek tetszik a maga arca – mondá elgondolkozva.

– Nekem is uraságodé – felelt a kalauz.

– Nem Mármarosmegyébe való? – folytatta a kérdezősködést Mackó úr.

– De igenis, odavaló vagyok.

– Hiszen akkor földiek vagyunk. Én is ott születtem. Ugye, a ruszka-polyánai csősz fia?

– Igenis, annak a fia vagyok.

– Örvendek a szerencsének, kalauz úr. Ismertem az apját. Nagyon derék, becsületes ember volt, Isten nyugosztalja.

(Azt azonban bölcsen elhallgatta Mackó bácsi, miből állott az ismeretség. Nem másból, minthogy a csősz néha puskával megkergette őket, mikor a gyümölcsfákat jöttek dézsmálni.)

Mackó úr kedves földijét mindjárt megkínálta a butykosából, amiben finom tölgyfa-pálinka volt; hű kis cselédei, a pillangók csorgatták a tölgyfa derekából gyöngyvirágpoharakba, azután liliumkelyhekbe gyűjtötték és hangyákkal bevontatták az urasági udvarba.

– Isten éltesse a tekintetes Mackó-családot! – szólt a kalauz, fölemelve az üveget.

– Hasonlóképpen kívánom kalauz barátomnak és családjának! – köszöntötte vissza Mackó úr.

– Ejnye, be jó ital! – mondá a kalauz, visszaadva az üveget és sipkáját megemelve Mackó úr és az egész társaság előtt, távozott.

Mackó úr igen jól érezte magát. Kinézett az ablakon és gyönyörködött a szép tájon, csak azon csodálkozott, hogy a hegyek, völgyek mind futnak a vasút mellett. A vonat pedig mintha egy helyen állna. Holott tudvalevő, hogy ezt a tüneményt csak a szem csalódása okozza.

Egyszer meg is szólalt Mackó úr:

– Ejnye, be szép torony az a fényes fedelű! Kár, hogy olyan nagyon szalad.

Az útitársnő kacagott. – Jaj, Mackó úr – szólt –, nem a torony fut, hanem mi.

Egyszer egy nagy állomáshoz értek. Az asszonyosság megszólított az ablakon kinéző Mackó urat:

– Micsoda városnál vagyunk? Nézze csak meg Mackó úr a táblát.

– „Étterem” városnál – felelt Mackó úr szolgálatkészen.

Erre már a fiúcska is felkacagott ezüstcsengésű hangon. De nagy buksi ez a Mackó bácsi! Még azt sem tudja, hogy az „étterem” feliratú tábla nem a várost jelzi, hanem az állomás ebédlőjét.

Mackó úr bosszankodott, hogy az oláh tanítók olyan hiányos nevelésben részesítették, de csakhamar elfelejtette ezt a kis felsülést, amint a gyönyörű vidéken jártatta a szemét. Jöttek zúgó erdők, mormogó tölgyfa-rengetegek, égbetörő sötétzöld fenyvesek, zizegő nyárfa-ligetek. „Oh, be pompás darázs-odúk!” – sóhajtotta, amint elfutott a vonat mellett egy vén fa. Jöttek nevető, illatozó gyümölcsösök. „Cupp-cupp” – csettentett a nyelvével Isten pirosuló adományai felé Mackó úr. Felhőkbe emelte hótól ezüst fejét egy óriási hegycsúcs: „Ott volna jó majálisozni!” – dörmögé Mackó úr. A kék patakok víg moraja, a madarak csicsergése a vonat zakatolása, egy-egy vasúti őrháznál a méhek rajzása Mackó urat kellemes álomba ringatták. Szempillái megnehezültek. Elaludt.

Gyönyörű álma volt. Haza álmodta magát a mármaros hegyekbe, ahol mint csinos kis medvebocs oly kedves napokat töltött. Látja álmában édesapját, a boldogult öreg Mackó urat, amint mondja neki:

– No, te kis bocs, ha fel tudsz szaladni tíz perc alatt erre a hegyre, kapsz egy szép ezüst karikát az orrodra!

Hallja álmában szegény édesanyja aggodalmas, hízelt dörmögését:

– Jaj, kedves kis bocsuskám, vigyázz magadra, túske ne menjen a lábada!

Ő meg, a kis bocs, úgy futott föl a hegyre, mint a kilőtt puska. Látja hógocskáját, az aranyos kis medvécskét, aki olyan szépen tudott táncolni, hogy a madarak is odaszálltak a fákra és azt mondták:

– Csip, csup, csip, csup... hogy volt, hogy volt! Még egyszer, kisasszonyka!

Látja pajtásait, az erdőbeli többi kis medvét, amint hazajönnek, rózsaszín nyelvecskékkel barátságosan nyalogatják a füleit és játszani hívják. Elhatározzák, hogy „vadászodit” játszanak. Ő a medve, a többi a vadász. Hajrá, futnak, szaladnak. Hegynek föl, völgynek le, kiszáradt patakmederben, gubancos bozóton át... Ő mindenütt elől. A vadászok utána. Hallja lármájukat, lihegésüket. Szép barna bundája már tele van bogánccsal, tövissel. Tudja Isten, mióta loholnak már így, talán egy órája, talán két órája... egyszerre észreveszi, hogy az egyik vadász lihegése már nagyon közel hallatszik. Hátratekint. Egy kis morcos fej már egészen mögötte barnállik. Megfeszíti erejét. De hasztalan fut. Az üldöző beéri. Már megragadja a fülét... már hallja a diadalmas kiáltást:

... Budapest, tessék kiszállni!

Mackó úr fölébredt. Megdörzsölte a szemét és szétnézett. Nini, hisz nincs a mármárosi erdőben, nincsenek mögötte a kis mackó-cimborák, nem a vadász hangja hallatszik, hanem a kalauzé:

– Budapest! Kiszállni!

Megérkeztek volna már? Csakugyan, hisz már az útitársak is szállnak kifelé. Mackó úr elbúcsúzott tőlük, és kilépett maga is a vasúti kocsiból:

– Üdvözöllek, Budapest városa!

Egy pár málhahordó mindjárt körülfogta:

– Nagyságos úr, hol van a poggyásza?

– Ott van a kocsiban, csak hozzák utánam – felelt Mackó úr kilépve.

Amit látott, elkápráztatta. Este volt már, és mégis nappali világosság ragyogott körülte. Egy fényes, nagy helységben találta magát, mely teremnek is, utcának is látszott. Üvegfedele volt, aszfalt-burkolata. Nagy tejfehér színű lámpák ragyogtak mindenütt, mint egy-egy nap vagy hold. Aztán micsoda tolongás volt, ezer ember is futkosott össze-vissza a vonat körül, Mackó urat is majdnem elsodorták, pedig ő, hál' Istennek, jól meg van teremve. A kijáratnál egész sereg piros sipkás ember állott, Mackó úrnak nagyon megtetszettek.

– Miféle katonák maguk? – kérdezte az egyiktől.

– Mi, kérem alássan, málhahordó katonák vagyunk – felelt a megszólított. – Tetszik táskát, ládát vitetni valahova?

Odakünn pedig tíz bérkocsis is zsvajgott eléje:

– Tessék felülni, nagyságos úr!

Mackó úr beült a kocsiba, a poggyászt a kocsishoz rakatta s kiadta a rendeletet neki, hogy egy vendégfogadóba hajtson.

Megérkeztek. Jött bolyhos süvegét emelve a portás, a nagyszakállú:

– Jó estét kívánok a nagyságos úrnak! Tessék belépni ebbe a ragyogó fogadóba.

Jött hajlongva, bókolva a pincér, a fecskeszárnyú.

– Hozta Isten a nagyságos urat! Tessék betérni ebbe a csillogó, villogó, aranyos szobába.

Jött frissen perdülve a sarkán a szobalány, a búbos főköttőjú:

– Itt van a kristálytisza, jéghideg víz. Tessék levetni a csizmáját, olyan fényesre pucóvalom, hogy a napsugár is hanyatt esik rajta.

Mackó úr abban a ragyogó fogadóban, abban a csillogó, villogó, aranyos szobában úgy érezte magát, mint a kiskirály. Hajh, de jól esett a vacsora, hajh, be édes volt a szunnyadás a meleg ágyban.

Reggel már ott bókolt Mackó úr előtt a pincér, a fecskeszárnyú:

– Rendel valamit uraságod?

– Azt szeretném tudni, mi látni és mi hallani való van a fővárosban?

– Kérem, kérem, van itt minden, ami szemnek, szájnak, fülnek kellemes. Ma igen szép beszédet fognak tartani a képviselőházban.

– No, oda elmegyek. Majd segítek én is beszélni. Van ám nekem ahhoz szép hangom.

– Azután el lehet menni a múzeumba, színházba. A cirkuszban egy elefántot mutatgatnak, amint vacsorál.

– Ezt is megnézzük. Majd segítek neki vacsorálni. Van ám nekem ahhoz jó fogam.

– Az állatkertben szebbnél szebb ritka állatok láthatók.

– Medve is van benne?

– Igen is, van.

– Majd elmegyek látogatóba a komához.

Ámde Mackó úr tervez, Isten végez, Mackó úr elhatározta, hogy egy sétán megtekinti a fővárost. Kalapját félrecsapva, mellét kidüllesztve, kezét zsebébe dugva, sétált végig az utcákon, olyan kevélyen, mint egy generális. Nagyon tetszett neki minden. A fényes paloták, melyek olyanok, mintha cukorból készültek volna, a sok furcsa kocsi, melyek vassíneken futottak, az egyiket ló húzta, a másikat semmi se húzta, mégis szaladt. Csak a sűrű járókelőkkel gyűlt meg a baja, mert hol egy úri nő ruháját taposta le, hol pedig egy gavallér lábára hágott.

Egyszer Mackó úr egy kirakathoz ért. Nagy üvegtábla mögött szépen fölvirágzott sonka, kolbász és egyéb húsnemű piroslott. Mackó úr megállt.

– Ejnye, be gyönyörű kiállítás! – dörmögte kedvtelten.

A sonka, a finom illatú, oly szépen mosolygott rá, a kolbász, a debreceni, úgy csavargatta az orrát, hogy a szeme-szája rajt' veszett a kirakaton. Egyszerre elvesztette egyensúlyát s – ripsz, rapsz, egész teste nagyságával belezuhant a kirakatba.

Nagy recsegés hallatszott, az üvegtábla darabokra tört, Mackó úr füle zúgott, szeme vérbe borult.

– Mackó bácsi, ebből baj lesz! – zizegték szomorúan az üvegdarabok.

– No, tekintetes úr, lesz hadd el hadd! – kacagtak a ház erkélyéről a verebek.

Egy kis inasgyerek pedig, aki szintén ott ácsorgott, meglóbalván a kezében tartott cipőket, vihogva futott el mellőle:

– Alá' szolgálja, nagyságos úr!

Amint Mackó úr körültekintett, hát látja, hogy jön ám feléje a rendőr.

Fényes pléh-gallér volt a mellén, forgó a kalapján, kard az oldalán. A pléh-gallér csillogott, a forgó lobogott, a kard ragyogott. Meg is ijedt Mackó úr.

– Jaj árva fejemnek, – gondolta magában – börtönbe visznek, rabságra vetnek. Többet talán ki sem eresztenek.

A rendőr már csaknem a közelébe ért.

– Szégyen a futás, de hasznos – gondolta Mackó úr és – iszkiri – neki iramodott, amerre tágasabb. Még a kalapja is lemaradt, úgy szaladt.

A rendőr utána.

– A törvény nevében, megállj! – kiáltott a lobogós forgójú, fényes kardú rendőr.

Mackó azonban nem állt meg. Az emberek összefutottak, elől is, hátul is űzték, kergették. Mackó egyszerre egy távíró-póznához ért.

Nem sokat gondolkodott, hanem, – hókusz, pókusz, fakalap – egy perc alatt föl-mászott a pózna tetejére. Igen jeles tornász volt őkegyelme, meg kell adni.

A póznáról lenézett a földre. Nagy csoport állt már odalenn. Urak, úrfiak, asszony-ságok és kisasszonyok, iskolás fiúk és vargainasok. De ott volt a lobogós forgójú, fényes kardú rendőr is.

– Gyere le, barátom! – kiáltott föl Mackóhoz.

– Minek menjek le?

– Mert rendnek muszáj lenni Budapesten!

Mackó úr nem mozdult. A tömeg is hívta, csalogatta.

– Köszönöm szíves hívásukat, uraim és hölgyeim – mondta Mackó –, de nem fogadhatom el. Igen jól érzem magamat idefönt, itt friss a levegő és szép a kilátás mindenfelé.

– Gyere le, barátom – szólt a rendőr ismét. – Kapsz egy szép gyűrűt a kezedre.

– Tudom, tudom – felelt Mackó –, vasból lesz, ugye?

– Kapsz egy szép palotát, arany a kapuja, ezüst az ágya, liliom a párnája.

– Tudom, tudom, az arany kapu előtt pandúr strázsál, az ezüst ágyat porkoláb veti, a liliompárnát priccsnek hívják.

A rendőr már elvesztette türelmét.

– Hát nem jössz le?

– Nem én.

– No, hát akkor majd segítünk a dolgon.

A rendőr elővette pisztolyát s fölcélt Mackó úrra.

– Még egyszer mondom, gyere le, barátom, mert lövök!

Mackó barátunk erre már egy kicsit gondolkozóba esett. Menjek, ne menjek? – töprengedett. De eszébe jutott, hogy mit szól majd a tekintetes, nemes, nemzetes, vitézlő, táncoló és pózنامászó Mackó-család, ha megtudja, hogy Budapesten őt áristomba csukták?

– Inkább meghalok, minthogy ilyen szégyen essen meg velem hazám szép fővárosában! – mormogta.

Még egyszer körülnézett s elbúcsúzott a világtól:

– Isten veletek, szülőföldem bérci, melyeken annyit szaladoztam, Isten veled, te futó patak, mely annyiszor oltottad szomjúságomat, Isten veletek, öreg odvas fák, ti susogó, zengő kedves barátaim, kiknek sötét árnyékában annyiszor pihent édesen a szegény halálra ítélt Mackó, Isten veletek, zúgó méheim, duruzsló darazsaim, arany-szárnyú lepkéim, kik hasztalan várjátok haza jó gazdákat! Kocsi, ha zörög, ló, ha nyerít, én húséges szolgálóm, kedves öreg béresem, te darazsak mintaképe, hasztalan repülsz ki az útszélre: a te jó gazdádat, a szerencsétlen Mackót nem látod soha sem az érkező kocsiban, nem hozzák azt már haza soha prüszkölő, dobogó lovak. A te jó

gazdád halálnak halálával fog kimúlni Budapesten, egy táviró-pózna tetején, talpából kocsonya lesz, bőréből bunda lesz fiatal korában. Oh, énekeljétek el szomorú eset tanuságául odahaza medvék, méhek, darazsak, erdők, hegyek, völgyek ezt a szomorú nótát: Lám megmondtam Mackó bácsi, ne menj Budapestre...

Ezzel Mackó úr behunyta a szemét és várta a halált. Várt, várt, de a pisztoly csak nem durrant. Mi történt odalenn?

Hát az történt, hogy egy magas kalapú úr érkezett a csoporthoz.

– Mit bámulnak olyan nagyon? – kérdezte az ácsorgóktól.

– Az az úr ott fenn betört egy kirakatot és fölmászott a póznára – felelt egy fiúcska.– A rendőr mindjárt lelövi, mert nem akar lejönni.

– Oh, ismerem én jól azt az urat – mondá mosolyogva az érkezett. – A tekintetes Mackó-családból való, abból a híres morgó és táncoló családból.

Odament a rendőrhöz, aki már éppen lőni akart:

– Jó napot kívánok, tisztelt rendőr úr – szólt kalapot emelve. – Ne bántsa a bűnöst. Vidéki a szegény, nem tudja, mi a rend a fővárosban, a kárt pedig megfizetem én.

– No, jól van, uraságod kedvéért nem bántom – mondta a rendőr s visszadugta a pisztolyt tokjába. Azután fölkiáltott a pózna lakosához:

– Lejöhetsz már, barátom, nem lesz semmi bajod!

Mackó úr megértette csakhamar, minek köszönheti szabadulását. Lemászott a póznáról s nagyon hálálkodott pártfogójának.

– Kihez van szerencsém? – kérdé. – Hadd emlegessék még az unokáim is áldott nevét.

– Én a budapesti cirkusz igazgatója vagyok.

– És mivel hálálhatom meg jóságát?

– Avval, hogy föllép az én cirkuszomban. Nem kívánom ám ingyen!

Mackónak tetszett az ajánlat. Belecsapott az igazgató markába, mindjárt meg is kötötték a kontraktust. Ettől fogva jó dolga volt Mackó úrnak. Hogy milyen jó, azt megtudjuk abból a levélből, melyet a retyezáti bácsinak írt. Ez így hangzott:

Adassék e levél idősb Mackó Muki úrnak, a retyezáti öreg tányértalpúnak rokoni szeretettel Retyezáton. Utolsó posta Vajda-Hunyad.

Szeretett kedves tányértalpú bátyám!

Bizonyosan csodálkozva csóválja kedves bácsikám drága füleit, látva, hogy Budapestről írok levelet. De nincs másképp. Nem bírtam ellenállni annak a vágynak, hogy meglássam hazám imádott fővárosát s jelenleg itt sétálok és dörmögök szép Budapesten. Első dolgom az volt, hogy elmenjek a Török-patikába, ahol megrendeltem kedves bácsikámnak a kívánt tyúkszemtapaszt. Azóta talán már meg is kapta. Kívánom, hogy jó hasznát vegye becses talpa és fittyet hányjon ezentúl minden vadásznak.

Nekem jelenleg igen jól megy a sorom. A budapesti cirkuszba szegődtem lovagnak és bár még most csak tanulok, úgy figurázok már a paripa hátán, hogy elállna láttára a szeme, szája, füle az egész szeretett, kedves medve-famíliának. Az igazgató úr nagyon szeret. Tejbe-vajba, olvasztott mézbe fűröszt, ebéd után aranyruhás inas hozza a feketekávét meg a csibukot, mikor pihenőre dülök a selyem kanapén, egy szobalány pávatollal legyezi az orromat, egy kis szerencsen fiú meg a talpamat vakarja. Első felléptem jövő vasárnap lesz, amikor egész Budapest a

cirkuszba készül. Jaj de szeretném, ha szeretett, kedves tányértalpú bácsikám és tányértalpú nénikém is eljönnének, arany pohárból itatnám, ezüst tányérból etetném, rózságyban hálalnám, nénikémnek vennék egy gyémántos karikát a drágalátos orrába és örömben minden órában eljárnam a medve-csárdást.

De zárom leveletem, mert a rettyezáti posta már indul. Remélem, hogy bácsikáéknál mindnyájan egészségesen morognak. Öcséimet csókoltatom, nagyon örvendek, hogy olyan szépen énekelnek és táncolnak, küldök is nekik egy kis budapesti fekete cukrot. Kívánok kedves bátyámnak és az egész jó torkú, barna bundájú rokonságnak friss mézzel, piros gyümölcscsel, jó maggal teljes esztendőt és ezzel vagyok Budapest városában kedves bácsikámnak és kedves nénikémnek áldott talpát csókolva, szerető öccse

ifj. Mackó Muki
a budapesti tányértalpú lovag

Budapesten az összes utcasarkon a következő falragaszt lehetett olvasni:

„Mackó föllépte.

Ezennel értesítjük a tisztelt című közönséget, hogy a budapesti cirkuszban vasárnap föllép a híres, nevezetes

Mackó,

aki úgy lovagol, mint egy huszár, úgy megáll a nyargaló paripa hátán, mint egy kötél-táncos a kifeszített kötélen és akkorákat ugrik rajta, mint egy szöcske; de nem pottyán ám le róla száz aranyért se.

Ilyen kitűnő művész-bűvész, ilyen jeles ugri-bugri, ilyen nyalka dirmegő-dörmögő lovag még nem lépett föl se Budapesten, se Bécsben, se Párizsban, de talán Bergengóciában se.

Ilyen ügyes tányértalpú lovagot még nem láttak se a grófok, se a bárók, se a nagyapók, se a nagyanyók, se a bácsik, se a nénik, se apa, se anya, se Pista, Laci, Margit, Ilus, de még a nagykalapú drótos tótok sem, pedig azok mindig utaznak a világban. Azért tehát, aki gyönyörködni akar a híres, nevezetes

Mackó

művészetében, jöjjön el vasárnap este a cirkuszba, és akár öreg akár gyerek, soha sem fogja elfelejteni, amit látott.”

Volt is ám tolongás vasárnap este a cirkusz pénztáránál. Jöttek a grófok, bárók üveges batáron, jöttek a hófehér hajú nagyapók a virgonc kis unokákkal, jöttek a nagybajuszú bácsik Pistával, Lacival, jöttek az aranyos nénik Margittal, Ilussal, azután a papák, mamák egy regement fiúval, leánnyal, de még a nagykalapú drótos tótok is megálltak egy napra Budapesten és azt mondták egymásnak:

– Hopsza, Janó, máma nem fogunk drótozni, fótozni, hanem elmegyünk Mackó úrfit nézni.

Hát még odabenn a cirkuszban, ott volt ám a valami! Aranyos páholyokban aranyruhás urak, dámák ültek, a kezükben gyöngyházás színházi látcsóvel, a padokban

száz meg száz fiú, leány, kezükben süteménnyel, narancssal, a karzaton huszárok, kardosak, bakák, csákósak, meg a nagykalapú drótos tótok. Annyian voltak a cirkuszban, mint hab a tengerben, mint levél a fán, mint mákszem egy zsák mákban. És ez a sok ember mind a híres, nevezetes Mackót akarta látni, akiről a hír azt trombitálja, hogy úgy lovagol, mint a huszár, úgy áll a ló hátán, mint a kötélzáncos és akkorákat ugrik, mint a szöcske!

Egyszerre megszólalt a katona-banda és – csin, csin, bum, bum! – az igazgató úrral karonfogva besétált a cirkuszba Mackó úr.

Alig lehetett ráismerni Mackó tekintetes úrra, úgy ki volt csípve. Hófehér selyem-ing fénylett a mellén aranyos sujtásokkal, fekete bársonynadrág a lábán ezüstös csipkével, rózsabokréta virított a mellén – hát még a nadrágtartója, az volt ám szép!

Az igazgató bemutatta a közönségnek a dirmegő-dörmögő művész-bűvész urat, Mackó pedig illedelmesen minden oldalára meghajtotta magát:

– Brum, brum, alázatos szolgája, tisztelt budapesti közönség!

– Alá' szolgája, Mackó úr! – integettek vissza a grófok meg a bárók, a hófehér hajú nagyapók, a virgonc unokák, a nagybajuszú bácsik, az aranyos nénik, apa, anya, Pista, Laci, Margit, Ilus, a huszárok, a babák, meg a drótos tótok.

Most újra megszólalt a zene és kényelmesen, begyesen táncolva belejtett egy gyönyörű paripa. Almásszürke volt a szőre, lengő ezüst a sörénye, arany a kantárja, bársony a nyerge, a füle mellett pedig nemzeti színű pántlika libegett. A paripa egyenesen Mackó úr elébe táncolt és térdre ereszkedett előtte, a hátát szépen meghajtván:

– Brum, brum, mit kívánsz, kedves lovacska?

– Nyehhehe, nyehhehe, ülj föl, kedves gazdám!

Mackó úr tányértalpaival olyan ügyesen lépett az okos paripa hátára, mint egy huszár. A paripa pedig szépen fölemelkedett, először a derekával, azután a két első lábával s egyszerre csak ott állt egyenesen, mint a cövek, a hátán pedig Mackó úr szintén álló állapotban, akár a kötélzáncos.

– Brum, brum, brum, hallod-e, lovacska?

– Nyehhehe, nyehhehe, mit kívánsz, kedves gazdám?

– Brum, brum, brum, táncoljunk egy kicsit, kedves lovacska.

A paripa elkezdett táncolni, Mackó úr jobbra hajlott, balra hajlott, de azért gyönyörűen megállott a ló hátán.

– Nyehhehe, nyehhehe, hallod-e, jó gazdám?

– Brum, brum, brum, mit kívánsz, lovacska?

– Nyehhehe, nyehhehe, sétálj egy kicsit a hátamon, jó gazdám.

Mackó úr óvatosan előre lépegetett a ló hátán egész a nyakáig, azután hátrafelé lépegetett a farkáig. Még csak meg se biccent.

– Brum, brum, brum, hallod-e, lovacska?

– Nyehhehe, nyehhehe, mit kívánsz, jó gazdám?

– Brum, brum, brum, nyargaljunk egy kicsit, lovacska.

A paripa nekiiramodott és mint a szél, úgy vágatott a körben. A híres, nevezetes művész-bűvész pedig meg sem mozdult a hátán, le nem pottyant volna róla száz aranyért.

De bezzeg bámultak is a grófok meg a bárók és azt mondták „áh, áh!” Csodálkoztak a fehérhajú nagyapók s azt mondták „ej, ej!” Ujjongtak a virgonc kis unokák és azt mondták „hopp, hopp!” Rázták a fejüket a nagybajuszú bácsik és azt mondták „nagyyszerű!” Elismerőleg bólogatták a fejüket az aranyos nénik és azt mondták „jaj, csak ki ne törje a nyakát!” Álmélkodtak Pista, Laci, Margit, Ilus és azt mondták „juj, juj!” Kimeresztették szemüket a nagykalapú tótok, és nem szóltak semmit, mert nyitva maradt a szájuk a nagy csodálkozástól.

- Nyehehe, nyehehe, hallod-e, jó gazdám?
- Brum, brum, brum, mit kívánsz, lovacskám?
- Nyehehe, nyehehe, ugorjunk egy kicsit, jó gazdám!
- Brum, brum, brum, azonnal, lovacskám!

Mackó úr erre nagyot ugrott a ló hátán, akkorát, mint egy szöcske. De akármikorát ugrott, olyan gyöngén toppant vissza a nyeregre, mint a parancsolat. A másik pillanatban már megint ott állt a vágató ló hátán, és megint ugrott, másodszor is, harmadszor is, negyedszer is. De a híres, nevezetes ugri-bugri mindig a talpára esett vissza, le nem pottyant volna a ló hátáról száz aranyért.

A színpadi szolgák most az igazgató intésére nagy kerek abroncsokat hoztak be, melyek piros és kék selyempapírral voltak beragasztva. A szolgák a körbenfutó kerítésre álltak és a tányértalpu lovag elé tartották az abroncsokat.

- Nyehehe, nyehehe, hallod-e, jó gazdám?
- Brum, brum, brum, mit kívánsz, lovacskám?
- Nyehehe, nyehehe, ugorjunk át az abroncsokon, jó gazdám!
- Brum, brum, brum, azonnal, lovacskám.

Mackó úr éppen odaért az első abroncshoz. Bátran nekiugrott, átszakította a selyempapírost és az abroncson átszökve, a másik oldalon szerencsésen visszahullott a ló hátára. Azután megint ugrott, megint átszakította a papírost és az abroncson keresztül ismét a ló hátára toppant. Azután egyszerre két abroncson, három abroncson is átszökött, átrepült, mint a labda, mint a madár, mint a szöcske, mint a lepke...

A grófok meg a bárók tapsoltak, a hófehér hajú nagyapók mosolyogtak, a virgonc kis unokák sikongattak, a nagybajuszú bácsik kacagtak, Pista, Laci éljeneztek, az aranyos nénik könnyeztek, Margit, Ilus virágot, cukrot dobáltak, apa, anya nevettek, a regement fiú, leány „hogyan volt”-ot kiáltott, a huszárok a sarkantyút pöngették, a bakák szalutáltak, a nagykalapú tótok pedig a levegőbe dobálták örömeikben a kalapot.

- Brum, brum, brum, hallod-e lovacskám?
- Nyehehe, nyehehe, mit kívánsz, jó gazdám?
- Brum, brum, brum, köszönjük, bókoljunk a közönségnek, lovacskám!
- Nyehehe, nyehehe, azonnal, jó gazdám.

A paripa első lábaival térdre ereszkedett, Mackó úr pedig meghajtotta magát jobbra is, balra is, hátra is a közönség előtt.

- Brum, brum, brum, köszönöm a tapsot, virágot, tisztelt című közönség.

Azután felsóhajtott:

- Hej, ha ezt látná a retyezáti nagybácsi meg nagynéni!

... Bezzeg aranyos álmai voltak éjszak erre a nagy diadalra Mackó úrnak. Reggelre

jókedvűen dörögve ébredt föl, vígan szürcsölte a jóízű kávé, amit a szobalány vitt be, nagyokat füstölt a hosszúszerű csibukból, amit a kis szerecsen inas tömött meg számára s olvasta az újságot, amit a cifraruhás komornyik nyújtott át illegve-billegve neki.

Hát, amint olvassa, egyszer csak egy olyan cikk akadt a szemébe, ami róla, a híres nevezetes Mackóról, a budapesti tényértalpu lovagról szólt. Az újságíró nagyon megdicsérte az ő tegnapi játékát, ami persze nagyon tetszett Mackó úrnak.

Az újságot mindjárt borítékba tette és elküldte a postán a retyezáti nagybácsinak.

– Annak az újságírónak pedig, aki ezt a cikket írta, küldök egy kis finom mézet, amint hazaérek – gondolta magában Mackó úr.

Haj, de nem egyhamar jutott haza. Mackó urat megszerette a cirkusz, az egész közönség, Mackó úr viszont a cirkuszt, a közönséget, a szép almásszürke paripát, a tapsot, a virágot kedvelte meg nagyon. Így tehát múlt az idő, már a szerződés is lejártóban volt, de Mackó úr nem gondolt a hazamenetelre.

Egyszer, amint a kanapén heverészett otthon, valaki elkezdett kopogni, zümmögni, az ablaknál.

– Züm, züm, züm, engedj be, jó gazdám!

Mackó úr föltekintett, hát egy kis sárga méhecske zörgött alázatosan az üvegtáblán. Mackó úr bebocsátotta:

– Mit kívánsz, kis szolgám?

A méhecske rászállt a kanapé támlájára, leeresztette szárnyait, mert nagyon el volt fáradva és szemecskéivel oly okosan, olyan kedvesen nézett Mackó úrra:

– Követségben jövök a tekintetes úrhoz, hazulról. Azt üzenik a méhek, tesszen már hazajönni, mert megsavanyodik a méz.

– Majd hazamegyek, méhecském, még csak egy hétig maradok a fővárosban.

– Igenis, züm, züm, züm.

A méhecske fölszállt a levegőbe s elrepült az üzenettel hegyeken, völgyeken át Mackó úr elhagyott birodalma felé.

De alig távozott el a méhecske, már megint kopogtattak, duruzsoltak az ablaknál:

– Drom, drom, drom, bocsáss be, jó gazdám!

Mackó úr föltekintett, hát egy kis barna darázs zörgött szerényen az üvegtáblán.

– Mit kívánsz, kis szolgám?

A darázs odaszállt az asztalra, leguggolt a sima lapjára, mert nagyon fáradt volt szegény s onnan duruzsolt föl Mackó úrhoz:

– Azt üzeni a hú kibéres, tesszen már hazajönni, mert nagyon búsul azon, hogy a tekintetes úr megfeledkezett szorgalmas kis szolgáiról, árnyékos odvas fáiról, kedves kerek erdejéről.

– Hazamegyek, haza én, kis darázsam. Még csak három napig maradok a fővárosban.

– Igenis, drom, drom, drom.

A kis darázs kifeszítette szárnyait s elszállt az üzenettel erdő, mező, folyó, patak fölött Mackó úr elhagyott birodalma felé.

Alig távozott el a kis barna darázs, megint kopogtattak az ablakon:

– Lep, lep, lep, bocsáss be, jó gazdám!

Mackó úr föltekintett, hát egy aranyos pillangó verdeste szárnyaival az üvegtáblát.

– Mit kívánsz, szép cselédem?

Az aranyszárnyú pillangó odaszállt egyenesen Mackó úr vállára s onnan csevegett a fülébe édesen, andalítón:

– Követségben jövök a pillangóktól. Azt üzenik, jöjjön már haza a tekintetes úr, mert mind elromlik a gyümölcs a kamrában.

– Megyek, megyek, én kedves pillangóm. Még csak egy napig maradok a fővárosban.

– Igenis, lep, lep, lep.

Az aranyszárnyú pillangó fölszállt Mackó úr válláról a légből és elröppent sebesen az üzenettel mosolygó virágok, zöld fák, álmodozó berkek fölött, Mackó úr elhagyott birodalma felé.

Mackó úr elgondolkozott a hú kis méhekről, a szorgalmas darazsakról, az aranyos pillangókról, a vén odvas fákról, a zöld gyümölcsösökről, a sötétlő kerek erdőkről, a zúgó patakokról és nagy honvágy lepte meg. Minthogy a szerződése is lejárt, nyakába kanyarította az útításkát s odaállt az igazgató úr elé:

– Isten áldja meg, igazgató úr, én már hazamegyek.

Az igazgató tartóztatta.

– Maradjon nálunk, Mackó úr, olyan dolga lesz, mint egy kiskirálynak. Jövő esztendőben már házat vehet magának Budapesten.

– Köszönöm szíves jószágát, igazgató úr, de nem maradhatok, várnak otthon a kis cselédek.

Mikor az igazgató látta, hogy nem tartóztathatja, szomorúan kifizette Mackó úr bérét s elbúcsúzott tőle. Megígérték, hogy meglátogatják egymást. Mackó úr is búcsút vett a cirkusz népétől, meg az almásszürke paripától:

– Nyehhehe, nyehhehe, itt hagysz, jó gazdám?

– Brum, brum, brum, el kell mennem, lovacska!

Az igazgató kikísérte Mackó urat a vasúthoz, ott összeölelkeztek, összecsókolóztak, azután Mackó úr fölszállt a vonatra s utazott megint – hazafelé.

Ment a vonat Mackó úrral. Ősz utóján járt már az idő. A tájék, amerre a vonat elrobogott, jó részben levetette szép zöld ruháját. A fák levelei hulltak, hulladoztak, a levegőben költöző darvak búcsú-szózatukat zengték és vándorló vadludak szomorúan gágogtak: Isten veled, szép Magyarország, Isten veled, szülőföld - tavaszig!

Mackó úr is elgondolkodott:

– Hm, közeledik a tél. Itt a téli alvás ideje. Jaj, be jól esik majd a heverés, a szunyadás a paplanos ágyban erre a nagy útra!

Nagyot nyújtózkodott a közelgő tél, pihenés gondolatára, ásított hozzá egy még nagyobb és kiintett a költöző madarakhoz:

– Szerencsés utat, darvak, vadludak! Mackó bácsi nem megy veletek Ázsiába, Afrikába, hanem szépen hazakullog, lefekszik a puha ágyba és abban horkol – tavaszig!

Végre megérkezett a szülőföldi állomásra. János kocsis nem tudta, hogy a tekintetes úr mikor érkezik meg, hát nem is várta a vasútnál. No, sebjaj! Van Mackó úrnak erős lába, sétabotnak parapléja, majd szépen hazasétál gyalogszerrel.

Amint ment, mendegélt, hegyen, völgyen, erdőn, mezőn, sziklaösvényen, gyalogúton, kit látnak szemei?

Egy nagysüveges, fekete bundás, csiszi-csoszi bocskoros oláh embert. Éppen szembejött vele.

– Nini, nini! – kiáltott föl Mackó úr – kit látnak, mit látnak szemeim? Hiszen ez az én egykori oláh gazdám, akinél én annyit jártam a hopsza-polkát meg a csárdást, de adós maradt a béremmel! No, oláh, jaj neked, árva fejednek!

– Jaj nekem, jaj árva fejednek! – kiáltott föl ijedten a nagysüveges, fekete bundás csiszi-csoszi bocskoros oláh is. – Kit látnak, mit látnak szemeim? Hiszen ez a domnu Mackó, akit én fiatal korában annyit táncoltattam faluban, városban, de adós maradtam a bérével.

– Brum, brum, brum, jó napot kívánok, én szeretett, kedves régi gazdám.

– Alázatos szolgálja, tekintetes Mackó úr! Hova tetszik sétálni?

– Hazafelé sétálok, én szeretett régi jó gazdám.

– Honnan tetszik jönni ilyen fáradtan, porosan, nagyságos Mackó úr?

– Budapestről jövök egyenesen, táncoltató régi jó gazdám.

– Mi az újság Budapesten, méltóságos Mackó úr?

– Az az újság Budapesten, hogy: adós, fizess! Azért is hát most mindjárt le is számolok kenddel, bért lefogó régi jó gazdám, brum, brum, brum!

Csaknem holtra vált ijedtében ezekre a szavakra a nagysüveges, fekete bundás, csiszi-csoszi bocskoros szegény oláh. Könyörgőre fogta a dolgot:

– Kegyelem, főfőméltóságos Mackó úr! Kegyelem szegény fejednek! Ha engem nem is sajnál, szánja meg az én szegény kis süveges, kis bundás csiszi-csoszi bocskoros gyerekeimet, akik nélkülem éhen vesznének!

Mackó úrnak megesett a szíve a könyörgésen.

– Jól van, oláh, megkegyelmezek az életednek, ha most meg te járod el nékem a hopsza-polkát meg a csárdást.

Hogyne járta volna az oláh, hogyne! Mindjárt neki is fohászzkodott s hamarosan úgy rúgta a port, hogy csak úgy fellegzett. Még kurjongatott is hozzá: ihaja, tyuhaja!

Mackó úr pedig letelepedett egy kőre, kivette az úti tarisznyából az útravaló sonkát, kivette a mellénye zsebéből a penecilust és – csisz-csisz – pompás darabokat szelt a sonkából; aztán lekanyarította a nyakából a kulacsot és – koty-koty – húzott belőle egy nagyot, hosszút.

S így csöndesen falatozva, iszogatva gyönyörködött az oláh bakugrásaiban. Mire az végére ért a táncnak, ő is csontjához ért a sonkának és fenekére nézett a kulacsnak.

No, ez jó multság volt. Nem is csoda, hogy teljesen kibékülve távoztak el Mackó tekintetes úr meg a nagysüveges, feketebundás, csiszi-csoszi bocskoros oláh. Egyik jobbra, másik balra.

Végre feltűnt a távolból az elhagyott úri birtok. Mackó úr szíve megdobbant. Ni, ott a kerek erdő, emitt a gyümölcsös, ott zúg a patak, emitt zszibong a méhraj s ott füstölög kedvesen, hívogatón az urasági ház kéménye. Jaj, de szépen száll föl a füstje a kék levegőbe!

De az uradalomban is nagy mozgás támadt arra a hírre, hogy jó az uraság. A tücsök, a hű csósz, aki éjjel-nappal a határnál strázsált, üzenté meg a jó hírt, ő maga elsőnek köszöntvén az érkezőt:

– Hozta Isten a tekintetes urat!

Az útfélnél pedig a méhek deputációja fogadta. Ott volt maga a méhkirályné is aranyos hintóban, koronával a fején, napernyővel a kezében. Mikor Mackó úr a méhekhez ért, a királyné mélyen meghajtotta magát előtte:

– Üdvözöllek hű népem nevében, kegyes uraságunk!

– Éljen, éljen! – kiáltották a méhek.

– Köszönöm, köszönöm, jó méhek, az éljenzést, üdvözlöm én is felségedet, méhek szép királynéja! – felelt Mackó úr.

Hát ott mi közeleg az úton, fehér porfelhőben? Az bizony egy egész lovas bandérium. Száz darázs lovagolt fürge futóbogarakon s jöttek, mint a szél, Mackó úr felé. Ez volt ám a huszárság! A bogárlovak prüszköltek, ágaskodtak, a legények dongtak, zümmögtek; de az öreg béres, aki legelő nyargalt, csendet parancsolt s a darázshuszárok megálltak. Most a potrohos darázs, a hű öreg béres előállt, de úgy meg volt illetődve az örömtől, hogy háromszor is belekezdett az üdvözlő beszédbe, de mindig elakadt. Csak nagy nehezen dadogta:

– Hozta Isten a tekintetes urat... csakhogy a kocsi föl nem dőlt... csakhogy a vonat föl nem fordult... a budapesti házak rá nem szakadtak... és megint köszönhetjük itthon a tekintetes urat friss mézzel, kaláccsal...

Az urasági ház szépen fel volt koszorúzva, zászlózva, a mozsarak durrogtak, a vendégek éljeneztek, a szakácsné süttött-főzött, a szobalány terített és sírt a hegedű, cincogott a cimbalom kivilágos kiveradtig.

Másnap reggelre leesett az első hó.

– Itt az idő a téli pihenőre – mormogá Mackó úr. – De előbb nézzünk körül, rendben van-e minden a ház táján?

Kezébe vette a sétabotot s elment ebben az esztendőben utoljára megnézni terjedelmes úri birtokát.

A méh-köpűknél már nagy volt a csönd. A szorgalmas állatkák mind odabenn zsibongtak összeszorulva, csak egy kicsike zümmögött künn; egy hasadékot viaszolt be a kaptáron, hogy ne fújjon a szél át rajta. Ez mindjárt előállt, levette fejéről a sipkát s úgy köszöntötte dideregve az érkezőt:

– Jó reggelt kívánok, tekintetes uram... brr... brr...

– Azonképpen, kis szolgám. Hideg van, ugye?

– Bizony hideg. A szabó még nem hozta el a téli gúnyámat.

– Rendben van-e minden télire?

– Igenis, rendben van. A sejtek mind tele vannak virággal, mézzel, a lépeket újra beviaszoltuk, a hasadékokat betapasztottuk, a szemetet kisöpörtük.

Mackó úr szíves elismerést dörmögött fogai közt s tovább ballagott a darazsakhoz. A nagy potrohos darázs most is ott pipázott az odú szélén, mert most hordatta be az utolsó téli szerdéket, de nagyon fázott, hol a körmébe fújt, hol a pipát szorongatta, hogy fölmelegedjék a marka.

– Jó reggelt kívánok, tekintetes uram, itt a tél! – köszöntötte urát.

- Bizony, jó szolgám, az itt van. Én is lenyugszom ma téli pihenőre.
- Meg is szolgálta azt a kis pihenést, tekintetes uram, arra a nagy útra!
- Rendszerben van-e minden télire?
- Nem kell búsulni, tekintetes uram, míg engem lát. Készen vagyunk, mint a pinty.
- Hát akkor Isten velünk, kedves szolgám
- Nyugodalmat téli álmokat kívánok!

Mire Mackó úr bejárta a birtokot s odahaza is megtekintett mindent, beesteledett.

Otthon behívatta a kulcsárt:

- Kulcsár uram, míg a téli álmat alszom, jól vigyázzanak a ház tájára.
- Nem lesz hiba, tekintetes uram. Nyugodtan alhatik.
- Magam is remélem. Igaz, ni, az istállót még a nagy hidegek előtt zsúpozta be újra.
- Meglesz, tekintetes uram!

– Hát akkor áldja meg az Isten... de nini, csaknem elfelejtem... az adóhátralékot is fizesse ki kulcsár uram, mert nem szeretném, ha a végrehajtó földobolna az álmomból.

Azután behívatta Mackó úr a Jutka szakácsnét:

– Jutka, itt van a kamra kulcsa. Amíg alszom, magánál lesz. Hanem aztán takarékosan bánjék ám a zsiradékkal, eleséggel... Most pedig mondja meg a Sári szobalánynak, hogy vesse meg az ágyat. De puhára vesse, mert nem egyhamar kelek föl belőle.

Mikor Sári a paplanos ágyat megvetette, Mackó úr levetkezett, még egy csibuk dohányt elszírt s aztán lefeküdt. Majd csöngetett. Az inas belépett.

– Pista – szólta Mackó úr –, gyertyaszentelőkor pontosan kelts föl engem. A csizmám meg a ruhám ide legyen az ágy mellé téve!

– Parancsolatjára, tekintetes uram!

Pista összecsapta sarkantyúját és eltávozott. Mackó úr pedig elővette az újságot, egy keveset olvasott belőle, aztán elfújta a gyertyát és fülére húzta a paplant:

– Jó éjszakát – tavaszig!

(1891)